

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

5117 St. Clair Avenue

Published daily except Sundays and Holidays

Cleveland, Ohio

NAROČNINA:
Za Ameriko in Kanado, na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.03
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.50. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland, po raznašalci: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00
Za Evropo, celo leto, \$7.00
Posamezna številka, 3c

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, \$5.50 per year; Cleveland, by mail, \$7.00 per year
U. S. and Canada, \$3.00 for 6 months; Cleveland, by mail, \$3.50 for 6 months
Cleveland and Euclid, by carrier \$5.50 per year, \$3.00 for 6 months
European subscription, \$7.00 per year
Single copies, 3c

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83

No. 224 Thur., Sept. 25, 1941

Hitler bo imel dosti dela z Rusijo

Ko je Hitler zapodil svojo soldatesko v Rusijo 22. junija, je ves svet obrnil oči proti tej ogromni deželi, ki se razprostira preko severne Evrope in Azije. Kako dolgo bo Rusija vzdržala, se je svet takrat spraševal. Nekateri so bili mnenja, da bo podlegla v enem mesecu. Malokdo je pa upal, da bo Rusija vzdržala napad nemške sile toliko časa, kot ga je.

Kmalu se je pokazalo, da je Rusija dobro oborožena in da nemška armada ne bo opravila tako hitro z Rusi. Po treh mesecih vojne je ruska armada še vedno na nogah, dasi so Nemci dobili nekaj zmag. Toda dokler se more ruska armada umikati nedotaknjena, Hitler še davno ne more govoriti o popolni zmagi.

Oglejmo si nekoliko to ogromno Rusijo. Rusija meri več kot sedem milijonov in pol štirjaskih milj ozemlja, torej je večja kot Zed. države in Kanada skupaj. Prebivalstva šteje okrog 175,000,000 duš.

Skoro 23 mesecev se je Rusija izogibala evropske vojne, ki se je pričela 1939, dasi je bila deležna nekaj Hitlerjevega plena. Rusija je trdila, da je vzela samo to, kar ji je pripadalo pred prvo svetovno vojno: Besarabijo, velik del Poljske, baltičke province in del Finske.

Nekateri trdijo, da si je vzela Rusija te pokrajine samo zato, da napravi iz njih obrambni zid proti Nemčiji, od katere je vedno pričakovala napada. To ozemlje naj bi vzdržalo prvi napad Hitlerjeve armade.

Rusija je bila v boju z drugimi narodi ponovno in ponovno poražena. Izgubila je krimsko vojno (1855-56), v kateri so jo bile napadle Anglija, Turčija in Francija. Leta 1904-05 je izgubila vojno z Japonci. Takrat jo je rešil splošna poraza z dokaj ugodno mirovno pogodbo samo ameriški predsednik Theodor Roosevelt, ki je imel rajši Rusijo za sosedo onstran Beringove ožine kot pa Japonsko. Kako modro je takrat ravnal Roosevelt, vidimo v današnjih razvojih položaja na Daljnem vzhodu.

Toda kljub vsem tem porazom pa ni bila Rusija še nikdar podjarmljena ali okupirana, odkar si je leta 1547 Ivan Grozni nadel naslov ruskega carja. Res je bil prišel Napoleon leta 1812 do Moskve, toda Rusi so uničili pri umiku vse in francoska armada ni imela živeža. Končno so Rusi zažgali še Moskvu, da niso dobili Francozi strehe čez zimo. Napoleon se je moral umakniti in je pri tem izgubil skoro vso silno armado.

Leta 1917 je prišla boljševiška revolucija in Nemci, ki so se borili na dveh frontah, so naglo sklenili premirje z Leninom v Brest Litovsku. Takrat je morala dati Rusija Ukrajino, katere pa Nemci niso dolgo držali.

Koliko časa jo bodo držali zdaj, se bo videlo.

Da se ne pozabi. . .

Glasom rapalske pogodbe, ki je bila sklenjena med Jugoslavijo in Italijo 12. novembra 1920, je dobila Italija okrog 10,000 štirjaskih kilometrov ozemlja, na katerem je prebivalo nad pol milijona Slovencev in Hrvatov. To ozemlje je obstajalo iz Gorice in Gradiške, Trsta, Istre, del Kranjske s Postojno in Idrijo ter del Koroske.

Z jugoslovansko italijansko pogodbo 16. marca 1924 je dobila Italija še Reko, ki je bila razglašena v rapalski pogodbi kot prosto mesto.

Italijani so imenovali vse te kraje "Julijsko Krajino." Ljudsko štetje, ki ga je izvedla Italija 1. decembra 1921 v teh krajih, je našlo 901,363 prebivalstva brez Reke. In glasom tega štetja so prebivalci v Julijski Krajini sledeče narodnosti: 258,944 Slovencev, 90,262 Hrvatov, 467,308 Italijanov, 51,485 Furlanov, 4,185 Nemcev, 1,644 Romuncev in 32,234 raznih drugih narodnosti. Tako bi torej štel po štetju Italijanov, vse jugoslovansko prebivalstvo v Julijski Krajini le 366,348 duš.

Toda italijanski statistiki so bili pri tem štetju v veliki zmoti in so delali jugoslovonom veliko krivico. Kako so vodili Italijani to ljudsko štetje, najbolj jasno kaže slučaj v čisti hrvaški občini Mošćenice na istrski obali. Tam so zapisali 13 odraslih Hrvatov in 3 Slovence, dasi je bilo samo otrok do 3,060.

Glasom štetja 1. januarja 1925 so našli Italijani v Reki 45,875 prebivalcev, a jih zapisali samo 6,444, da govore srbohrvaščino. Da to ni bilo pravilno kaže dejstvo, da je bilo takrat v Reki 10,553 jugoslovanskih državljanov, ki gotovo niso govorili med seboj italijansko.

Štetje, ki ga je izvedel italijanski narodni koncil v decembru 1918 je bil bolj pravičen. Izmed 46,264 prebivalstva na Reki, so jih zapisali 9,092 kot Hrvate, 1,674 kot Slovence in 161 Srbov, torej vsega skupaj 10,927 Jugoslovancev.

Ako vzamemo za podlago samo to italijansko statistiko, je bilo v Julijski Krajini leta 1921 do 377,000 Jugoslovancev.

Toda glasom avstrijskega štetja iz leta 1910 so šteli Jugoslovani na tem teritoriju 487,200 duš. Pravilno bi pa morala biti številka za najmanj 50,000 višja. Slovani so namreč takrat protestirali nad štetjem in avstrijska oblast je nato popravila številke v Trstu. Italijanska mestna oblast je nam-

BESEDA IZ NARODA

Iz kampanjskega stana 32. varde

Načelstvo kampanjskega odbora "Frank J. Lausche for Mayor" je določilo sledeči red za tekoči teden in prihodnji teden v pondeljek in torek:

1.—Vse dni do volitev pridno agitirati in nabiranje članstva "Frank J. Lausche for Mayor Committee."

2.—V četrtek naj pridejo vsi naši rojaki in rojakinje na velik Lauschetov shod v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Začetek ob 8. uri zvečer. Mora nas biti tam najmanj 2,000, da pokažemo Ray T. Millerju, koliko nam je za "Franceta."

3.—V petek stopimo okrog sosedov in prijateljev drugega poretka in jih vljudno nagovorimo, naj volijo za Lauschetu ter ga naj priporočajo tudi drugim v izvolitve. Možaki naj lepo priliko uporabijo v tovarni med poldanskim ali večernim prigrizkom ali med potjo v tovarno ali iz tovarne.

4.—V soboto opravimo ono, kar smo v petek zamudili in vprašajte vašega prijatelja, če bi imel na dan volitev nekaj prostih ur na razpolago, da bi pomagal in bil na uslugo kampanjskemu odboru, ki bo odprto od 8. ure zjutraj do 10. ure zvečer.

5.—V nedeljo poizvedite, kdo bi imel avto na razpolago, da bi na volilni dan vozil nekaj ur one na volišče, ki ne morejo sami iti vsled bolezni.

6.—V pondeljek storite vse potrebno, kar se vam zdi za uspešno izvolitev Frank J. Lauschetu za župana. Ob 8. uri pa vsi v volilni kampanjski stan na 16712 Waterloo Rd., kjer boste dobili zadnja navodila k volitvam.

7.—V torek na volilni dan vse žene, katere ne delate takoj zjutraj voliti in pozneje vse potrebno ukreniti, ko pridejo možje, hčere in sinovi z dela, da bodo šli takoj na volišče. Vsi iz hiše morajo iti voliti.

Prosimo, držite se tega reda in zmaga bo gotova in častna.

Poglejte, če so tudi sosedovi svojo dolžnost izvršili.

Načelstvo kampanjskega odbora 32. varde "Frank J. Lausche for Mayor."

Tudi me smo pridne!

Ko sem sinoči prišla domov s "kolektenge," sem hitro pogledala Ameriško Domovino in prispevke za kampanjo našega prihodnjega župana, tako priljubljenega in spoštovanega sodnika Frank J. Lauschetu. Takoj sem opazila, kako so se v Newburghu kosali, kateri bo več nabral v kampanjski fond. Tekma je bila med možmi in ženami.

Sedaj pa vidite spoštovani možje, da vas ženske v takih slučajih "bitamo." Da pa ne boste mislili tam gori, da mi na St. Clairju spimo, kaj še! Tu tako hitimo ena čez drugo, katere bo več nabrala. Mi vse preveč cenimo in spoštujemo našega sodnika Lauschetu, da se ne bi tudi mi v resnici pokazali, da smo z njim ne samo z besedo, ampak tudi z dejanjem — z dušo in telesom. Ker ste gotovo mislili v Newburghu, da nas boste prekosili (pa brez zamere), naj vam to povem, da sva samo z Mrs. Mary Mencin nabrali že čez \$130 in poleg tega pa še prodali 30 vstopnic za ples.

reč našela v Trstu 36,208 Slovencev, po protestu in ponovnem štetju v dveh mestnih okrajih se je zvišalo slovensko govoreče prebivalstvo na 56,916 duš.

Zato se ne bomo daleč zmotili, če trdimo, da šteje slovensko prebivalstvo v Julijski Krajini najmanj 550,000 duš.

Kaj pa bo; ko bodo še naše druge nabiralke dale svoja poročila, ko bodo še one seštele — to bo veselje! To sem samo zato sporočila, da bo narod vedel, da tudi na St. Clairju vse hiti, kajti povsod, kamor grem, slišim ljudi, ki pravijo, da moramo biti Slovenci ponosni, da imamo med seboj takega moža, ki je našega rodu in se ne boji prevzeti nase tako veliko skrb in odgovornost v tako velikem mestu, kakor je Cleveland.

Kjer sem potrkala na vratih, so mi marsikje povedali, da so že prispevali po pet ali deset dolarjev in so rekli: "Pa ko ste ravno tu, bom pa še dal ali dala en dolarček ali dva. Samo glejte, da bomo izvolili Lauschetu za župana."

Tako so mi skoro povsod naročali. Pa sva tudi midve, z mojo tovarišico, dobili po pet in deset dolarjev. Imena darovalcev pa bodo sporočena pozneje.

Pozdravljeni vsi skupaj, le z združenimi močmi na delo za izvolitev Frank J. Lauschetu za županom mesta Clevelanda.

Mary Stanonik.

Volivcem v 32. vardi

Primarne volitve so pred durmi. Zelo važno je za vsakega državljana, da gre volit v torek 30. septembra, ko se bodo vršile mestne primarne volitve.

Mnogi volilci ne vzamejo teh volitev dovolj resno in vendar se v primarnih volitvah odločijo kandidirati. V 32. vardi imamo 10 kandidatov za mestne zastopnike (Councilman). Vsi ti kandidati imajo pravico biti v tekmi in vendar je naša dolžnost, da pretehtamo in proučimo vsakega posameznega kandidata, ako je sposoben za tako važno službo.

Unjski delavci so mnenja, da je Bernard V. McGroarty eden najbolj sposobnih za to službo v 32. vardi. Fisher Body delavci so ga indorsirali in mu tudi dali finančno in moralno pomoč.

Ne pozabimo, da je Bernard V. McGroarty leta 1939 v stavki pri Fisher Body bil vsako jutro na piket liniji in je tudi finančno pomagal v tej borbi. Bernard V. McGroarty nima nobene politične mašine, ki bi ga podpirala.

Njegov odbor za izvolitev dela za njega popolnoma brezplačno, zato je toliko več vreden, da ga podpiramo s tem, da mu daste vaše glasove.

Primarne volitve dne 30. septembra, 1941.

Volite yes za Bernard V. McGroarty.

Odbor.

Pred volitvami

Le še nekaj dni je do volivnega dneva. Ljudje se izprašujejo, posebno Slovenci, nekateri s strahom in negotovostjo: Kaj misliš o našem sodniku Lauschetu, bo izvoljen ali ne? Navadno se sliši odgovor: Ako Frank ne bo letos izvoljen za župana, potem ne bodo demokratje nobenega več izvolili.

Kdor je bil navzoč na pikniku demokratske stranke v Geauga Lake Parku, kjer se je bilo zbralo približno 80 tisoč ljudi, da vidijo in slišijo našega sodnika Lauschetu kaj bo povedal pri uradni otvoritvi kampanje, je lahko prepričan, da bo sodnik Lausche izvoljen, če bomo šli vsi volit.

Slovenci so bili prav častno zastopani iz vsega Clevelanda, posebno pa so se pokazali Slovenci in Hrvati iz 32. varde. Pripeljali so se z godbo sv. Jožefa na čelu. Za trukum, na katerem je igrala godba, je pa sledilo več sto avtomobilov natrpanih z našimi rojaki.

Vse je z zanimanjem zrla na naše godbenike, ki so igrali in korakali v park in skozi park do govorniške tribune. Ob tej priliki naj se zahvalim godbenikom društva sv. Jožefa, Mr. Dreniku, ki nam je dal na razpolago truk in voznika, Mr. August Svetku za avto v paradi, posebno pa slovenskemu odboru "za izvolitev Lauschetu," kateremu načeljuje Joško Penko. Vsem skupaj prav lepa hvala!

Vsi, ki ste se udeležili, imate lahko zavest, da ste storili svojo dolžnost. Naj pa sedaj še enkrat opozorim na bližajoče se volitve, ki se bodo vršile v torek, 30. septembra. Storitve svoje narodno in državljansko dolžnost ter začnite opominjati ljudi, s katerimi pridete v dotiko. Če vam čas dopušča, obiščite vse svoje sode in prijatelje in jih nagovorite, da bodo šli ja gotovo na volišče in oddali svoj glas za našega županskega kandidata Frank J. Lauschetu.

Torej, v nedeljo 28. sept. ob 3:30 vsi na koncert in otvoritev Glasbenega zavoda profesorja Kosta Klape. V proslavo in počast v resnici zaslužnega kulturnega delavca med nami — Antona Eppicha!

Joseph A. Siskovich

K ruskim bojem in spomini na Rusijo

Jože Grdina

(Nadaljevanje)

Tverski knez Dimitrij je našel smrt svojega očeta ter usmrtil velikega kneza Jurija in končno je dobil to čast velikega kneza Jurijev brat Ivan Kalita, ki je kar slepo pokoren šel za Tatarji in z njih pomočjo postal veliki knez, ki ni šel v Vladimir, pač pa je ostal v Moskvi, katero je olepšal z več cerkvami, ter drugače skrbel zanjo, da je Moskva povzpela na stališče kot je bil nekdanj Kijev. Tako je za vladanja Ivana Kalite (1328-1340), da je bila prestolnica velikokneževstva ruskega oziroma Moskovskega postala Moskva.

Najimenitnejši veliki knez Moskovski je bil Ivan III (1462-1505), ki je zelo razširil kneževino Moskovsko ter si podvrnil ozemlja, katere so lastovali nekoč prvi ruski knezi, oziroma veliki knezi. V Moskvu je poklical prvovrstne stavbenike iz Italije, ki so pozidali palačo za velikega kneza; zidarski umetnik Aristotel Fiovarenti pa je prenovil slovečo katedralo Marijenega Vnebovzetja, kjer so bili pozneje kronani ruski carji, ter je še danes ena slavnih stavb znamenitega Kremlina.

Tako se je lepšala Moskva, ki je kmalu nadkrilila vsa ruska mesta in tudi slavni Kijev.

Vse to pa je Ivana III. dvignilo, da se je obnašal zelo visoko in imenitno; ter bil že nekaj samoderžec. Zlasti se je povzdignil s tem, da se je oženil z bizantinsko cesarico Sofijo, nečakinjo zadnjega bizantinskega cesarja Konstantina XI. Paleologa, ki je padel leta 1453 pri obrambi Carigrada, katerega so Turki tedaj zavzeli. Ker je bil poročen z Sofijo Paleolog, si je že prilaščal carski, ali cesarski naslov ter se smatral kot naslednika propalega bizantinskega cesarstva in se kot tak temu primerno obnašal. K temu je veliko pripomogla Sofija, ki je bila v Carigradu vajena velikega razkošja in bogatega dvora, pa je vplivala na Ivana, da te potem tako olepšal Moskvu, kot prestolico Rusije. Njegov sin Vasilij III. (1505-1533) pa si je prilastil naslov car, ki mu je šel po materi Sofiji. Tu se pričinja naslov carja mesto velikega kneza. Za njim je zavladal njegov sin Ivan IV. (1533-1584), ki je znan pod imenom Ivan Grozni. Ta je bil predzadnji car iz nekdanje rodovine prvega kneza Rurika, katerega so, kakor sem omenil, pozvali stari Slovenci v Novgorod. Zadnji car iz te rodovine je bil Feodor, sin Ivana IV., z njim je izumrla rodbina Rurika, ki je vladala Rusiji od leta 862 pa do 1598.

Po daljših homatijah in izboranju carja za prestol, je bil 21. februarja, 1613 kronan za carja 16-letni Mihael Romanov, katerega rodbina je vladala do leta 1917. Zadnji iz te rodovine je bil car Nikolaj II., katerega so umorili boljševiki v hiši Ipa-

tejeva v Jekaterinburgu Uralu. Najznamenitejši iz te rodovine je bil car Veliki (1682-1725), ki je 27. junija, 1709 porazil skega kralja Karla XII. bitka se je zvala Vstajenje, ki je šele dvignila nost ruske države, katero dar se je imenoval Peter I. rator in samoderžec. Ta je prenesel prestol Moskve v Petrograd, bil kamor so prvi Slovenci iz Skandinavije Norveške, kneze.

Po prevaratu, ki se je leta 1917 v Petrogradu, segel višek v veliki revoluciji, ki so prišli na krmilo, ki so pa zopet preneali dež ruske prestolice v Moskvi ima to čast tudi današnje ali centralno frontovni maršal Timošenko, ki se je kazal izbornega stratega manj njegova tovariša lov in Budjenny in z njima gočna ruska armada, ki kadar se je šlo za Rusijo, lejo dobro in junaško.

Tako sem prav v kratkih doviskih izvelekih omenil nekdanjih ruskih poveljnikov kot so: Moskva, Petrograd (Leningrad) in Kijev. Mu še omenil Novgorod, gove prebivalce, do katerega tudi mi Slovenci dobili branjeno Rusi z takim junaštvom svoje nekdanje in sedanje stolice, je umevno, kaj ponos ruskega naroda, se ne vidi, da je nič več, da da tudi naši rojaki kaj o teh prestolcih kot pa poznajo samo po imenu za svojo osebo sem z nimanjem prebral zgodovino teh prestolov dovinov Rusije. Sosedje videli, da se zanimam za to mi postregli z takim mi, katere sem često pital tam na kozaskem Donu. Naj se mimogrede omenijo slovečih donskih kozakov pri Donu, ponosni, sem živel doberšer mojega ujetništva. Nemcem posreči, da prodro preko širokega in preplavljenega Ukrajine, znašaji pred reko Don, majhnaja; teče po ozemljih kozakov in ni dvoma, razvil tudi pri Donu, šen je bil leta 1880, knez Dimitrij Donski razil Tartarje in razl krjav po sporocil vine celih 10 kilometrov.

To sklepam iz tega, kako se drže zdaj, li kakor se drže zdaj, so važna mesta: Novoski je glavno mesto Don, ki je glavno mesto Don, krajin in pa Rostov, šče pri izlizu reke Don sko morje, ki veče Obe mesti sta mi z vsem Rostov, kjer sem švedskem konzulu uravno, da potujem domov Jugoslavijo. To listino trnjevo potovanje, danes poleg drugih tov. Ako Nemci preukrajino, to potem da bodo udarili na Rostavažen.

Od Rostova me je preko Ukrajine, kjer treba prekoračiti front, katere so partije. Najbolj važna na tej poti je bil slav, veliko industrijske katerega je ustanovil junkin ter ga imenoval čast tedanjih ruskih katerini (Katarini) junkinu sem često slavne dovipe in govore se tikale njega in ske cesarice. Mesto boljševiki preimenovali prepetrovsk, kjer je oni ogromni jez, razstrelili ruski marš, da tako zabrali prehod čez široki priteče gori od pri Jekaterinoslavu (dane na s strani)

Prebravši to zgodovino, ki je zelo razširila kneževino Moskovsko ter si podvrnil ozemlja, katere so lastovali nekoč prvi ruski knezi, oziroma veliki knezi. V Moskvu je poklical prvovrstne stavbenike iz Italije, ki so pozidali palačo za velikega kneza; zidarski umetnik Aristotel Fiovarenti pa je prenovil slovečo katedralo Marijenega Vnebovzetja, kjer so bili pozneje kronani ruski carji, ter je še danes ena slavnih stavb znamenitega Kremlina.

Tako se je lepšala Moskva, ki je kmalu nadkrilila vsa ruska mesta in tudi slavni Kijev.

Vse to pa je Ivana III. dvignilo, da se je obnašal zelo visoko in imenitno; ter bil že nekaj samoderžec. Zlasti se je povzdignil s tem, da se je oženil z bizantinsko cesarico Sofijo, nečakinjo zadnjega bizantinskega cesarja Konstantina XI. Paleologa, ki je padel leta 1453 pri obrambi Carigrada, katerega so Turki tedaj zavzeli. Ker je bil poročen z Sofijo Paleolog, si je že prilaščal carski, ali cesarski naslov ter se smatral kot naslednika propalega bizantinskega cesarstva in se kot tak temu primerno obnašal. K temu je veliko pripomogla Sofija, ki je bila v Carigradu vajena velikega razkošja in bogatega dvora, pa je vplivala na Ivana, da te potem tako olepšal Moskvu, kot prestolico Rusije. Njegov sin Vasilij III. (1505-1533) pa si je prilastil naslov car, ki mu je šel po materi Sofiji. Tu se pričinja naslov carja mesto velikega kneza. Za njim je zavladal njegov sin Ivan IV. (1533-1584), ki je znan pod imenom Ivan Grozni. Ta je bil predzadnji car iz nekdanje rodovine prvega kneza Rurika, katerega so, kakor sem omenil, pozvali stari Slovenci v Novgorod. Zadnji car iz te rodovine je bil Feodor, sin Ivana IV., z njim je izumrla rodbina Rurika, ki je vladala Rusiji od leta 862 pa do 1598.

Po daljših homatijah in izboranju carja za prestol, je bil 21. februarja, 1613 kronan za carja 16-letni Mihael Romanov, katerega rodbina je vladala do leta 1917. Zadnji iz te rodovine je bil car Nikolaj II., katerega so umorili boljševiki v hiši Ipa-

tejeva v Jekaterinburgu Uralu. Najznamenitejši iz te rodovine je bil car Veliki (1682-1725), ki je 27. junija, 1709 porazil skega kralja Karla XII. bitka se je zvala Vstajenje, ki je šele dvignila nost ruske države, katero dar se je imenoval Peter I. rator in samoderžec. Ta je prenesel prestol Moskve v Petrograd, bil kamor so prvi Slovenci iz Skandinavije Norveške, kneze.

Po prevaratu, ki se je leta 1917 v Petrogradu, segel višek v veliki revoluciji, ki so prišli na krmilo, ki so pa zopet preneali dež ruske prestolice v Moskvi ima to čast tudi današnje ali centralno frontovni maršal Timošenko, ki se je kazal izbornega stratega manj njegova tovariša lov in Budjenny in z njima gočna ruska armada, ki kadar se je šlo za Rusijo, lejo dobro in junaško.

Tako sem prav v kratkih doviskih izvelekih omenil nekdanjih ruskih poveljnikov kot so: Moskva, Petrograd (Leningrad) in Kijev. Mu še omenil Novgorod, gove prebivalce, do katerega tudi mi Slovenci dobili branjeno Rusi z takim junaštvom svoje nekdanje in sedanje stolice, je umevno, kaj ponos ruskega naroda, se ne vidi, da je nič več, da da tudi naši rojaki kaj o teh prestolcih kot pa poznajo samo po imenu za svojo osebo sem z nimanjem prebral zgodovino teh prestolov dovinov Rusije. Sosedje videli, da se zanimam za to mi postregli z takim mi, katere sem često pital tam na kozaskem Donu. Naj se mimogrede omenijo slovečih donskih kozakov pri Donu, ponosni, sem živel doberšer mojega ujetništva. Nemcem posreči, da prodro preko širokega in preplavljenega Ukrajine, znašaji pred reko Don, majhnaja; teče po ozemljih kozakov in ni dvoma, razvil tudi pri Donu, šen je bil leta 1880, knez Dimitrij Donski razil Tartarje in razl krjav po sporocil vine celih 10 kilometrov.

To sklepam iz tega, kako se drže zdaj, li kakor se drže zdaj, so važna mesta: Novoski je glavno mesto Don, ki je glavno mesto Don, krajin in pa Rostov, šče pri izlizu reke Don sko morje, ki veče Obe mesti sta mi z vsem Rostov, kjer sem švedskem konzulu uravno, da potujem domov Jugoslavijo. To listino trnjevo potovanje, danes poleg drugih tov. Ako Nemci preukrajino, to potem da bodo udarili na Rostavažen.

Od Rostova me je preko Ukrajine, kjer treba prekoračiti front, katere so partije. Najbolj važna na tej poti je bil slav, veliko industrijske katerega je ustanovil junkin ter ga imenoval čast tedanjih ruskih katerini (Katarini) junkinu sem često slavne dovipe in govore se tikale njega in ske cesarice. Mesto boljševiki preimenovali prepetrovsk, kjer je oni ogromni jez, razstrelili ruski marš, da tako zabrali prehod čez široki priteče gori od pri Jekaterinoslavu (dane na s strani)

MIRKO BRODNIK:

Ljubezen ne umre

In kako dobro je, da je zdaj privedel k njej svojo bodočo ženo, da jo bo še ona spoznala in vzljubila. Izprva je bila nekako v dvomu, ali ji je dobro izbiral. Marija se ji je zdela prelepa, preveč nežna, da bi bila dobra gospodinja. Toda kmalu, že drugi dan, je spoznala, da zna jo Marijine lepe roke dobro prijeti za delo, da se ničesar ne ustrašijo. In vse je že skoraj znala Marija. Da, to bo gospodinja, to bo žena, kakršno potrebuje Andrej.

Marija pa ji je razodela vse svoje težave, odkrila ji je, kako se je spoznala z Andrejem, kako je potem usoda posegla med njega in njo in ju hotela ločiti. Vse ji je povedala, tako, da je bilo Marijino življenje razprto pred botro kakor prt na mizi.

Botra je vse to še enkrat dobro premislila, potem pa se je obrnila k Andreju in mu rekla: "Andrej, glej, da boš z Marijo dober. Zlato srce ima in pridna je. Ne pozabi je, ko pojdeš k vojakom. Saj veš, pol drugo leto je malo ali pa veliko, kakor se pač vzame. Redno ji piši, da ne bo zaradi tebe v skrbeh. Seveda na moje ime, ker ni potrebno, da bi ljudje zvedeli, čigava je, in nesli potem njenim domačim na nos. Nočem, da bi nastali kakšni prepiri. Za Marijo že vem, da se bo pazila in skrivala. Sama se menda ne bo izdala, da bi jo po nerodnosti ti izdajal, pa tudi ni potrebno."

"Vse bom uredil tako, da bo prav," je rekel Andrej. "Mislim, da mi bodo dali za veliko noč že nekaj dopusta. Takrat bom prišel sem. Domov najbrž ne pojdem, ker bi me potem skušali kar tam obdržati in bi preveč pazili name, da ne bom mogel priti neopaženo sem. Takrat bomo videli, kaj se bo dalo napraviti."

"Kdaj jo pa misliš prav za prav vzeti?" ja vprašala botra.

"Najrajši bi jo takoj," je odvrnil Andrej, "toda zdaj ne morem. Prehitro gre čas in vojaščina me čaka. O, da je prav zdaj morala priti še ta nadloga. Nerodno mi je samo zaradi oklicev, drugače bi za veliko noč vse pripravil, in bi se takrat vzela. Toda, če bo hotela dobiti listine za poroko in če jo bodo oklicali, bodo tudi ljudje zvedeli, kje je, pa bo ogenj v strehi. Veš, botra, to moram še vse premisliti. Nisem še utegnil, ker sem imel druge skrbi. Prepričana pa bodi, da bom našel pravo pot. Saj si znam pomagati!"

"Vem," je odvrnila botra, ki se je igrala z drobtinami na mizi. "Bodi brez skrbi. Tu se ji bo dobro godilo. Jesti bo imela dovolj, z delom je pa tudi ne bom preveč obremenila. Nekaj časa se bo morala paziti. Otroku bi utegnilo škodovati, če bi ona morala preveč trpeti. Kar bo mogoče, ji bom poskušala olajšati življenje. Samo da ji boš pogosto pisal, ga je še enkrat opozorila.

V tem se je Marija vrnila iz hiše. Imela je rdeče oči. Videle so ji je, da je morala jokati.

"Kaj ti je, Marija?" se je začudil Andrej in jo prijel za roko.

Pobesila je glavo in šepnila: "Saj moraš vedeti, Andrej, da mi je hudo, ko pojdeš. Tako dolgo te ne bom videla..."

"Potolaži se, Marija," ji je rekel. "Saj ne bo tako dolgo, pa se bova spet videla."

"Pojdimo malo ven, Andrej," se je tedaj oglašila botra. "Tako lep dan je danes, pa se bomo malo sprehodili in se med potjo pogovarjali. Ali ne?"

"Da, res ne bi bilo slabo," je odvrnil Andrej, čeprav se mu

je zdelo, da bi bilo bolje, če bi botra ostala v hiši.

Dan je bil lep, tako lep, kakor bi se bilo hotelo nebo nasmejati mladima človekoma in jima privoščiti vsaj eno veselje ob slovesu. Lahna sapa je vela od gozda sem, prvo listje je padalo z drevja. Njive so bile že vse prazne. Tu in tam se je videlo v dolini, kako orjejo kmetje, da bodo za zimo nasejali novega žita. Beli oblaki so se podili po nebu, prihajali iz obzorja in spet izginjali za njim kakor bele jadrnice na jezeru. Vse je bilo tako praznično, tako lepo, pa vendar nekam otožno zasajano, poslednji žalosten nasmešek prirode, preden pojde k počitku. In ta otožnost je prevzela tudi Andreja in Marijo. Vsak na eni strani botre sta stopala in skoraj nista izpregovorila besede. Tudi botra je molčala. Nekaj ji je zatezalo grlo, da se ni mogla oglašiti, čeprav bi bila rada rekla kaj veselega, da bi priklicala nasmešek na lica obeh mladih zaljublencev, da bi razvedrila še samo sebe.

Pot se je vila po gozdu Stare smreke, ki so jim veje segale skoraj do tal, so bile pomešane z bukvami, ki so izgubljale listje. Vsa tla so bila na drobno postлана z njim.

Nekje v meji se je splašil zajec. Bog ve odkod je prišel, obstal nekaj korakov pred otožno trojico, potem pa planil v drugo smer, čez pot, v goščavo. Samo Andrej ga je opazil. Poklical je Marijo in ji ga hotel pokazati, toda zajec je bil že daleč.

Naposled pa je začela botra priganjati, da bi se vrnila na njen dom.

"Jesti bo kaj treba," je rekla. "Ali nista nič lačna? Od same ljubezni ni nihče sit."

Andrej ni odgovoril. Brez besede je obstal in se obrnil, Marija in botra pa sta mu sledili.

Koliko lepega je hotel reči Mariji, koliko tolažilnih besed, pa mu niso prišle na usta. Snove, ki so jih imel v glavi, ni mogel zatisniti oči, je premišljal, kaj vse ji bo rekel, zdaj pa ni mogel povedati ničesar. In kakor je hrepenel po tem svidenju z njo, zdaj pa ga je vsak trenutek bolel, vsak njen pogled ga je zadel, kakor bi se bil dotaknil hude, boleče rane. Ali ne bi bilo bolje, če bi bil prišel šele pozno popoldne, ko bi se bil moral kmalu posloviti?"

Marija je menda čutila, kaj premišlja. Stopila je k njemu, ga prijala pod roko in mu tiho rekla:

"Andrej, saj vem, kako ti je pri sreči. Vem, kaj te teži. Verjemi mi, tudi meni ni nič bolje, tudi jaz trpim kakor ti. Še bolj! Tebi se ne more nič primeriti, mene pa čaka še bog ve kaj. Pogledaj, v svet pojdeš, marsikaj boš videl, čeprav vojaško življenje morda ne bo posebno prijetno. Jaz pa bom morala vsak dan drhteti, da me ne odkrijejo, vsak dan bom morala čakati trenutka, ko bodo prišli pome, ko bom zagledala starše, ki bodo surovi z menoj. Vem, očitali mi bodo, vse mi bodo rekli, češar se bodo spomnili, pa bom morala molčati. Takšna je pač usoda. Kdo se je more ubraniti? Toda boriti se je treba z njo. Nič ne pomaga, vsak človek ima težave in življenje brez njih je dolgočasno, pusto. Samo upati je treba in imeti zaupanje vase. Vidiš, dostikrat se zgodi, da me v trenutku prevzame strašna bolečina, ko premislim, kaj vse je na meni. In nato mi je bolje. Vero vase imam. Tudi ti moraš tako storiti, Andrej. Morda ti prvič ne bo pomagalo, morda se ti bo zdelo vse samo jalova tolažba, pa ni tako. In name"

mošaš misliti, zmerom, Andrej. Vse si mi. Morda celo preveč. Nikoli ne pozabi tega. In kadar ti bo hudo, se vselej spomni name. Reci si: 'Zaradi nje moram biti močan! Tudi njej ni nič boljše kakor meni.' Videl boš, kako to pomaga. Kar srce ti bo olajšalo!"

Andrej jo je hvaležno pogledal in ji stisnil roko. Misli je, da bo moral on njo tolažiti, da ji bo moral on dati moči za čase, ki jo čakajo, toda zgodilo se je prav narobe. In hvaležen ji je bil, da se je zgodilo tako.

"Marija," ji je skoraj šepnil, "ne bom te pozabil. Prva misel mi boš vsako jutro, poslednja vsak večer. Koprnel bom po tebi, v sanjah te bom gledal. Vem, mnogo bom moral potrpeti. Dostoj sem bil zmerom prost in delal sem, kar sem hotel, zdaj pa ne bo več tako. Vidiš to me najbolj skrbi..."

"Saj bo minilo, Andrej..."

Botra je stopala zraven njiju. Počasi pa ji je zastal korak. Niti opazila nista, da je zaostala za njima.

"Andrej, samo dostikrat mi moraš pisati. Vsaka tvoja beseda mi bo dala novih moči, vsaka mi bo pomagala, da bom lažje prestala to, kar me še čaka. In botri moraš tudi pisati," je rekla in hitro pogledala okoli sebe.

Andrej je šel za njenim pogledom in šele tedaj sta opazila, kako daleč je botra za njima. Bila sta že skoraj pred hišo. Sedla sta v travo in počakala botro.

"Hudo se vama je mudilo," jima je ona šegavo rekla. "Kar izgubila sta me. To pa ni lepo, da bosta vedela."

"Oprostite, botra," je rekel Andrej. "Saj veste, kakšen dan je danes za naju."

"Vem," je odvrnila botra, "kar tako sem vama rekla. Dobro vaju razumem, saj so bili tudi časi, ko sem bila jaz zaljubljena."

ljena."

Prijela ju je pod roko in ju odvedla v izbo. Posadila ju je za mizo in jima rekla:

"Takole, zdaj se pa tu malo pogovorita! Jaz pojdem v kuhinjo, da bom kaj majhnega skuhala. Pojedine vama ne bom napravila, ker tudi toliko ne utegneta; malo pa le pogledala po shrambi. Marija že ve, da v moji shrambi dobrot nikoli ne manjka."

Po kosilu se je Andrej kmalu poslovil od botre. Marija ga je spremljala. Med potjo je skočila na vrt. Vse v cvetju je bilo še tam, čeprav je bila že pozna jesen. Astre, krizanteme in še vse polno drugega cvetja. Botra je imela celo majhno toplo gredo, v kateri je skoraj do zime cvetelo poletno cvetje. K tej topli gredi je stopila Marija in dvignila stekleni pokrov. Pokleknila je na rob in odtrgala tri velike, krvavo rdeče nagelne v kotu, ki so bili, kakor bi bili zrasli prav za Andreju v sloves, prav za tisti dan, ko bo moral Andrej oditi k vojakom. Roka ji je drhtela, ko je lomila stebela, potem pa je odtrgala še nekaj zelenja, rožmarina in roženkravta. Zbelo nitjo je povezala cvetje, nato pa je gredo zaprla in se počasi vrnila k Andreju, ki jo je čakal ob poti. Noge so ji klecale, bile so kakor svinčene, pa ni vedela, ali je to od klečenja na tleh ali od slabosti. Zeblo jo je, čeprav je bilo še vse v solncu in čutila je, kako jo hladno izpreletava po vsem telesu. Ko se je približala Andreju, se je opotekla in padla bi bila, če je ne bi v naslednjem trenutku prestregel.

"Kaj ti je, Marija?" ji je preplašeno rekel.

Ni mu odgovorila. Samo zbežgano ga je pogledala, oklenila se ga je in dolgo strmela vanj. In dve debeli solzi sta ji kanili iz oči in zdrsnili po njenih bledeh licih. Potem se mu je vrgla

na rame in krčevito zaihtela.

"Vidiš Andrej, mislila sem, da ne bo tako težko slovo od tebe, zdaj pa vidim, da sem se motila. Andrej, Andrej..."

"Ne bodi žalostna, Marija," ji je hripavo rekel, in toliko, da še on ni zajokal. Ustnice so mu drhte. Dvignil je njeno glavo in jo vso pokrnil s poljubi, vse solze ji je izbrisal z lica. Potem se je nežno izvil iz njenega objema.

"Marija, iti moram. Marija, ne pozabi me. Jaz te ne bom nikoli!"

Še poslednjič ga je poljubila. Potem se je počasi obrnil. Kakor kip je obstala sredi ceste, kakor na smrt ranjeno bitje...

Dolgo se ni Marija vrnila k botri. In ko je naposled stopila čez prag, je imela vse objokane oči.

"Zdaj sem pa sama," je rekla botri, sedla za peč in iznova zajokala.

VII.

Oblaki so rdeči...

Kakor v tisti pesmi, ki se začne nja z besedami: "Oblaki so rdeči, kaj nek"

PREPARE YOUR Heating System NOW!

New Furnaces for Coal, Gas, Oil, Hot water or Steam

Resetting\$12.00
Cleaning\$4.00

Air Conditioning, Tinning and Roofing

Carpenter work, Complete Remodelling

EASY MONTHLY PAYMENTS

MASON HEATING CO.

1193 ADDISON RD.
ENDicott 0487

DELO OSVEŽI

Danes je geslo delo. In ko dobite delo, vam bo dobrodešla ledeno-mrzla Coca-Cola. V uradih, tovarnah in delavnicah je pavza, ki osvži z ledeno-mrzlo Coca-Colo mala minuta, ki je dovolj dolga za dolg počitek... ki doda boljše in več dela.

CLEVELAND COCA-COLA BOTTLING CO.
PROspect 0333

NAZNANILO IN ZAHVALA

Z žalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je 25. avgusta, 1941 v Mestni bolnišnici za vedno zatisnil svoje mile oči naš nepozabni sin in brat

Lawrence (Lenci) Habjan

Rojen je bil 10. avgusta, 1918. ter je bil ob smrti star 23 let.

Tem potom se želimo iskreno zahvaliti vsem, ki so tolažili in stali ob strani v uri žalosti. Zahvaliti se hočemo Rev. Father Bazniku za lepe cerkvene obrede in za sprejeto na pokopališče. Ravno tako se hočemo zahvaliti Perleu in totem pogrebni družini, prvič za prevoz v bolnišnico in sicer brezplačno in potem za lepo vodstvo pogreba in za postrežbo.

Potem se hočemo zahvaliti tudi vsem, ki so darovali sv. maše in sicer: Anton Habjan Jr., brat, Joe Habjan, Anna Habjan, sestra, Frank Habjan, stric, Mr. in Mrs. Alvin Huth družina, stric, Mr. in Mrs. Frank Huth, stric, Mr. in Mrs. Matt Arko in sin družina, Mr. in Mrs. Frank P. družina, Mr. in Mrs. Frank Kožel družina, Mrs. Anton Zabukovec in Goršek družina, Mr. in Mrs. Dolak in družina, Mr. in Mrs. Louis Adler družina, Mr. in Mrs. Pečjak družina, Dr. Anthony Perko družina, Mr. Joe S. Mr. in Mrs. Dominik Blatnik družina, Mrs. Franciška B. Mrs. Anna Zore, Mr. in Mrs. Louis Rolik, Mr. in Mrs. Matko, Mr. Anton Bukajamnik, Mr. in Mrs. Albert družina, Mr. in Mrs. Frank Lisjak, Mr. in Mrs. John Z. man, Mr. in Mrs. Frank Zabukovec družina, Mr. in Mrs. Joe Vadnal družina.

Ravno tako se tudi zahvalimo za brezplačno avtomobilsko prevozo: Louis Grden, Alfred Huth, Tedy Arko, Joe Goršek, Walter Vojan.

Najlepša hvala Mr. in Mrs. Meljač Jr., Mr. in Mrs. Gregorič, Pvt. Joe Papeš in Pvt. Walter Kresniak.

Iskrena zahvala vsem, ki so prišli dragega ranjkega pokropiti in moliti za njegovo dušo.

Ti pa, dragi sin in brat Lawrence, mirno počivaj v ranem grobu do prihodnjega jutra vstajenja in prosimo za nas.

Zalujoči ostali:
ANTON in ANNA HABJAN, starši.
ANTON JR. in JOE, brata.
ANNA HABJAN, sestra.
ter več drugih sorodnikov.

Cleveland, O., 25. septembra, 1941.

V PETEK, 26. SEPTEMBRA BO

Courtesy Day

PRED NAŠIM 39.

MAY DAY

pri

THE MAY COMPANY

Je ENA... je EDINA... je ORIGINALNA razprodaja, ki se lahko imenuje "Kupčijski praznik" v Clevelandu

POSEBNO PARKANJE AVTOV

Za vse naše odjemalce je na razpolago prostor za parkiranje avtov v garaži na Lakeside in Ontario in bo odprt od 8. ure naprej. Posebno parkališče pa je tudi na severovzhodnem vogalu Lakeside in E. 9th St. Posebna brezplačna posluga z busom iz parkališča v trgovino in nazaj.

POSEBNA POSLUGA NA ULICI

Družba ulične železnice bo nudila posebno poslugu v soboto, da bo ustrezno vsem odjemalcem.

POSEBNI PRODAJALCI

Zaposlenih bo nad 8,000 uslužbencev za vašo postrežbo in poskrbljeno je za vse ugodnosti odjemalcev širom trgovine.

NIKJER NE BOSTE DOBILI CENEJE

Nekatere trgovine bodo poskusile prodati nekatero blago ceneje kot bo na tem May Day. Zapomnite si, da vsak predmet, ki bi bil oglašen ceneje, ga boste dobili tudi tukaj še ceneje, ne glede na našo oglaševalno ceno.

Telefonska in C.O.D. naročila se ne sprejema na "May Day"

Eagle Stamps lahko zamenjate na May Day ali kateri drugi dan.

TRGOVINA BO ODPRTA:

V petek od 9. zjutraj do 9. zvečer;
v soboto od 9 zjutraj do 6. zvečer.

THE MAY COMPANY

TA RAZPRODAJA SE VRŠI V VSEH DEPARTMENTIH

TRGOVINA JE HLADNA IN ZRAČNA ZA UGODNOST ODJEMALCEV

CHARGE PURCHASES BILLED NOVEMBER 1